

kostel - uvádíme článek z našeho Hradištského zpravodaje vydání listopad - prosinec 2001 (článek vypracovala Mgr. Ivana Kwiecienová):

„To, že je náš kostel Povýšení sv. Kříže dominantní stavbou širokého okolí, je věc všeobecně známá. Jedná se o stavbu barokního slohu. Je to mohutná stavba s vysokou lodí. Největší ozdobou chrámu je hlavní oltář, nad nímž se vypíná veliký dřevěný kříž. Nad chrámem se pne vysoká štíhlá věž. Pod ní je hrobka. V ní jsou kromě jiných osob pochovány řeholnice z bývalého kláštera a místní faráři.

Na místě nynějšího chrámu byla postavena na počátku 16. století dřevěná kaple. V 17. století na místo ní dala vystavět šlechtična neznámého jména kamenný kostelík a v polovině 18. století byl starý kostel zbořen.

V roce 1760 bylo započato se stavbou nynějšího svatostánku podle návrhu stavitele architekta Leopolda Niederöckera. Kostel nechal vystavět jeho patron, hrabě J. Ch. Sweerts-Sporck svým nákladem. 14. října 1770 byl kostel slavnostně vysvěcen hradeckým biskupem Františkem Chorinským z Ledské (podle nápisu na dřevěné desce v kněžišti). Farní matriky začínají roku 1637. Matriky jsou důležité záznamy o výtvarných umělcích, kteří ve službách hraběte F. A. Sporcka zdobili Kuks svými výtvary. V téže době, kdy byly založeny matriky, byla zřízena v Hradišti fara a pro faráře postavena budova. Ta byla zprvu dřevěná. Když časem sešla, farář Jakub Brendler o něco dále od potoka, kde dříve stála fara, dal vystavět novou budovu z kamene roku 1731. Hrabě F. A. Sporck přispěl na stavbu 300 zl., ostatní náklad byl uhrazen z výnosů fary. Fara je mohutná čtvercová stavba s velmi širokými zdmi. Zvláštního půvabu jí dodává krásná obloukovitá a krytá předsíň u vchodu do budovy. Její vnitřek svým zařízením připomínal klášter. V budově bylo uloženo mnoho starých knih (knihovna byla založena v druhé polovině 18. století).

Ještě se vrátíme ke kostelu. Zde byla na hřbitově umístěna náhrobní deska. V reliéfu je zobrazen rytíř a nápis: „Leta panie 1592 w patek po pamatce sw. Katerziny przed samou 24 godzinou dokonal tu ziwot na zamku swem Hradiffti Herzmanovu chautfniku urozeny a statecny rytirz pan Albrecht Pecingar z Budzina.“ (Citace z Místopisu soudního okresu Královédvorského - 1937) Dnes je reliéf možno shlédnout uvnitř kostela. T. Halík, jeden z ředitelů Gymnázia ve Dvoře Králové n. L., ve svém spise Hospitál v Kuksu z roku 1908 uvádí, že na hřbitově v Hradišti je pochován Jakub Ivengs - syn flanderského kupce, tvůrce osmi soch v zahradě hospitálu v Kuksu. V témže spise autor uvádí, že v Hradišti se narodil proslulý rytec Jan Balzer, žák znamenitého rytce Michala Rentze, který svými

obrazy proslavil činnost hraběte F. A. Sporcka. Některé z Rentzových dětí jsou zapsány v matrice v Hradišti.

Na jihu stavby - vchodu do kostela nelze nepřehlédnout pravoúhlý portál s kamenným hladkým rámem. Nahoře je tabulový nástavec se znaky Sporckovým a Sweertsovým, který je zakončen zalamovanou římsou.“